

projekt

**UCHWAŁA NR X/54/2019
RADY GMINY ZAWONIA
z dnia 27 czerwca 2019 r.**

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zawonia
na lata 2019-2021**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 506) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.) Rada Gminy Zawonia uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Zawonia na lata 2019-2021, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zawonia.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

spławdzono pod względem
formalnoprawnym
ANDRZEJ GÓRAL
radca prawny

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Na podstawie art. 179 ust. 2 powyższej Ustawy Rada Gminy uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Program jest spójny z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawonia na lata 2018-2025 i stanowi jedno z narzędzi jej realizacji.

W związku z powyższym podjęcie uchwały Rady Gminy Zawonia w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zawonia na lata 2019-2021 jest zasadne.

sprawdzono pod względem
formalnoprawnym
ANDRZEJ GORAL
radca prawny

PROJEKT

Załącznik do Uchwały NR X/54/2019
Rady Gminy Zawonia z dnia 27.06.2019 r.

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
DLA GMINY ZAWONIA
NA LATA 2019-2021**

2019

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	5
II. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE	5
1. DZIECKO I MŁODZIEŻ W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM	5
2. RODZINA I DZIECKO W ŚRODOWISKU LOKALNYM	9
3. POMOC I WSPARCIE RODZINY I DZIECKA W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	14
4. ANALIZA SWOT	24
5. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ RODZINY I DZIECKA	26
III. CELE I ZADANIA	29
IV. ODBIORCY PROGRAMU.....	36
V. FINANSOWANIE PROGRAMU	36
VI. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU	37
SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	38

WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i zaspokajania potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka, jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces jego socjalizacji, kształtowanie osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina zaspokaja wszystkie potrzeby dziecka w sferze psychicznej i materialno-bytowej, jest źródłem poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. Są jednak rodziny, które niewłaściwie pełnią przypisane im role. W rodzinach tych niejednokrotnie zachodzą zjawiska patologiczne (np. alkoholizm, przemoc, rozwody lub śmierć rodziców, sieroctwo społeczne, narkomania, przestępczość, próby samobójcze, ubóstwo i bezrobocie, brak właściwej opieki rodzicielskiej i nieporadność życiowa oraz nieprzystosowanie społeczne), które czynią je dysfunkcjonalnymi, czyli takimi, które nie potrafią sprostać swoim obowiązkom, m.in. względem dzieci, oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Dezorganizacja rodziny powoduje, że staje się ona niewydolna wychowawczo, a tym samym wymaga stałego monitorowania i świadczenia komplementarnego wsparcia ze strony przedstawicieli różnych grup zawodowych (np. pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, opiekunów placówek wsparcia dziennego, pracowników ochrony zdrowia, policji, kuratorów sądowych czy przedstawicieli innych instytucji i organizacji, które działają na rzecz rodziny i dziecka) oraz podejmowania działań w oparciu o sprecyzowany plan działania. Taką możliwość daje stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny, który – przy założeniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina – powinien być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych jej problemów oraz przywróceniu prawidłowego funkcjonowania, a gdy już nastąpi rozkład więzi rodzinnych i zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny i umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na motywowanie rodziców do zmiany oraz stworzenie warunków do powrotu dziecka do rodziny.

Istotne znaczenie dla stworzenia systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ma przygotowanie programowych podstaw jego funkcjonowania. Na szczeblu gminnym taką rolę pełnią programy wspierania rodziny, w ramach których planowane są zadania służące wzmocnieniu bądź przywróceniu zdolności rodzin do wypełniania przypisanym im funkcji głównie poprzez wczesną profilaktykę i interwencję.

Niniejszy program został przygotowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zawoni. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Program składa się z kilku części. W pierwszej zostały przedstawione podstawy prawne jego tworzenia.

Druga część programu obejmuje diagnozę sytuacji rodziny i dziecka w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane od podmiotów działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, analizę ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego, a także wskazanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu wspierania rodziny (analiza SWOT) oraz identyfikację instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz rodziny i dziecka w gminie.

Trzecia i czwarta część programu, obejmuje przygotowany w formie zestawień tabelarycznych harmonogram, wyznacza cele i niezbędne do podjęcia zadania poprzez wskazanie realizatorów i czasu ich wdrożenia oraz odbiorców programu.

Piąta i szósta część programu zawierają informacje na temat sposobu finansowania dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego w części trzeciej dokumentu zestawu wskaźników monitoringowych.

I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Obowiązek opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zawonia na lata 2019-2021 wynika z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”.

Program pozostaje w zgodności ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawonia na lata 2018-2025 i umożliwia aplikowanie o dodatkowe środki finansowe w oparciu o konkursy ogłaszane przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach programów resortowych, w tym resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

II. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE

1. DZIECKO I MŁODZIEŻ W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM

Diagnoza sytuacji dziecka i młodzieży w środowisku szkolnym i rodzinnym została dokonana na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w działających w gminie placówkach oświatowych. Badania te umożliwiły identyfikację występujących problemów i przyczyn negatywnych zachowań, pozyskanie informacji na temat posiadanych przez placówki zasobów, oferty zajęć dodatkowych, podejmowanych działań profilaktycznych i wychowawczych, form współpracy z rodzicami oraz z innymi instytucjami i organizacjami, a także określenie potrzeb dzieci i młodzieży oraz możliwości ich zaspokojenia.

Do analizy przedłożono 2 ankiety z następujących placówek: Zespół Szkół w Zawoni (ul. Szkolna 26, 55-106 Zawonia) oraz Szkoła Podstawowa im. ks. Wawrzyńca Bochenka w Czeszowie (ul. M. Konopnickiej 18, 55-106 Czeszów).

Posiadane zasoby oraz oferta zajęć dodatkowych

Obie ankietowane placówki dają możliwość skorzystania z pomocy logopedy i psychologa, prowadzą dożywianie, posiadają sprzęt audiowizualny, zapewniają dostęp do biblioteki, świetlicy i stołówki, sali gimnastycznej, boiska szkolnego oraz pracowni

komputerowej z łączem internetowym. W Zespole Szkół w Zawoni uczniowie mają dodatkowo dostęp do pedagoga szkolnego i pielęgniarki, a w Szkole Podstawowej w Czeszowie mogą korzystać z porad doradcy zawodowego.

Dane szczegółowe na temat zasobów poszczególnych placówek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Zasoby ankietowanych placówek oświatowych

zasoby placówek	ZS w Zawoni	SP w Czeszowie	ogółem
dostęp do pedagoga			1
dostęp do pielęgniarki			1
dostęp do logopedy			2
dostęp do psychologa			2
dostęp do doradcy zawodowego			1
prowadzenie dożywiania			2
sprzęt audiowizualny			2
biblioteka szkolna			2
świetlica szkolna			2
stołówka			2
sala gimnastyczna			2
boisko szkolne			2
pracownia komputerowa z Internetem			2
klasy integracyjne			0

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w placówkach oświatowych w gminie.

Placówki proponują uczniom również zajęcia dodatkowe, w tym zajęcia kierowane do osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Najczęściej są to różnorodne przedmiotowe koła zainteresowań, zajęcia rozwijające uzdolnienia, sportowe, artystyczne, a także rewalidacyjne, kompensacyjno-korekcyjne, logopedyczne, dydaktyczno-wyrównawcze oraz terapia ręki (w Zespole Szkół w Zawoni).

Problemy dzieci, młodzieży i ich rodzin oraz przyczyny negatywnych zachowań

W opinii przedstawicieli ankietowanych placówek, dzieci i młodzież oraz ich rodziny najczęściej zmagają się z problemami, u podstaw których leżą ogólne problemy rodziny związane z ubóstwem, bezrobociem i uzależnieniami, a także prowadzące do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej nieodpowiednie umiejętności wychowawcze rodziców.

Efektem ujawnionych problemów jest występująca u uczniów agresja werbalna, brak właściwego stosunku i motywacji do nauki, absencja szkolna, problemy natury emocjonalnej oraz nieprzestrzeganie przyjętych norm i zasad postępowania.

Wśród najczęstszych przyczyn negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży badani wskazywali niski poziom kompetencji wychowawczych rodziców, brak pozytywnych wzorców, negatywny wpływ telewizji i sieci Internet oraz niewłaściwe zagospodarowanie czasu wolnego.

Podejmowane działania profilaktyczne i wychowawcze

W ankietowanych placówkach podejmowane są różnorodne działania profilaktyczne i wychowawcze. Przybierają one formę realizowanych programów profilaktycznych i wychowawczych; odbywają się pogadanki, warsztaty i spotkania (np. z terapeutą, pracownikiem Sanepidu i policjantem). W szkołach organizowane są również zajęcia pozalekcyjne, półkolonie, ferie zimowe i wyjazdy na basen, których celem jest wartościowe spędzanie czasu wolnego.

Współpraca z rodzicami oraz z innymi instytucjami i organizacjami

Szkoły podejmują współpracę z rodzicami uczniów; najczęściej w jej ramach odbywają się zebrania ogólne i konsultacje indywidualne. Spotkania z rodzicami uzupełniane są o treści edukacyjne i profilaktyczne.

Placówki oświatowe współpracują także z innymi instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i ich rodziny. Zazwyczaj są to: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Trzebnicy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawoni, Komenda Powiatowa Policji w Trzebnicy oraz kuratorzy przy Sądzie Rejonowym w Trzebnicy.

Szkoły współpracują również z gminnymi placówkami kulturalnymi, placówkami ochrony zdrowia, Kościołem i działającymi w gminie organizacjami pozarządowymi.

Spośród ww. podmiotów, ważną rolę pełni Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Trzebnicy świadcząca specjalistyczną pomoc psychologiczno-pedagogiczną i logopedyczną dzieciom i młodzieży oraz rodzicom i nauczycielom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i edukacyjnych. W roku szkolnym 2017/2018 do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Trzebnicy wpłynęło 125 wniosków o objęcie pomocą dzieci i młodzieży z gminy Zawonia. Wśród powodów ubiegania się o pomoc specjalistów były m.in. ogólne trudności w nauce oraz problemy wychowawcze i emocjonalne. Do Poradni wnioskowano także w celu zdiagnozowania dzieci pod kątem dysgrafii, dyskalkulii, gotowości szkolnej, wydania orzeczenia dla dziecka z autyzmem, zwracano się także w sprawach dostosowania wymagań szkolnych do możliwości ucznia, edukacji domowej i zindywidualizowania ścieżki nauki.

Istotne znaczenie ma również współpraca placówek oświatowych z kuratorami sądowymi. Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Trzebnicy, w 2017 roku na terenie gminy Zawonia dozorem kuratora objęto 30 osób dorosłych, z kolei nadzorem 3 nieletnich, 3 osoby zobowiązane do podjęcia leczenia odwykowego i poddane kontroli kuratora oraz 13 rodzin w sprawach opiekuńczych (w tym 40 osób – rodziców i dzieci).

Potrzeby dzieci i młodzieży oraz możliwości ich zaspokojenia

Przedstawiciele ankietowanych placówek uznali, że do najważniejszych potrzeb dzieci i młodzieży w gminie należą: zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa, stworzenie przestrzeni wolnej od agresji oraz zorganizowanie czasu wolnego.

Szkoły podkreśliły, że w ramach posiadanych zasobów i środków już podejmują i realizują działania gwarantujące właściwe zagospodarowanie czasu wolnego. Równocześnie widzą możliwość rozwinięcia oferty w tym zakresie, m.in. poprzez współpracę z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci i młodzież oraz większe zaangażowanie rodziców w organizowanie zajęć odpowiadających na potrzeby uczniów.

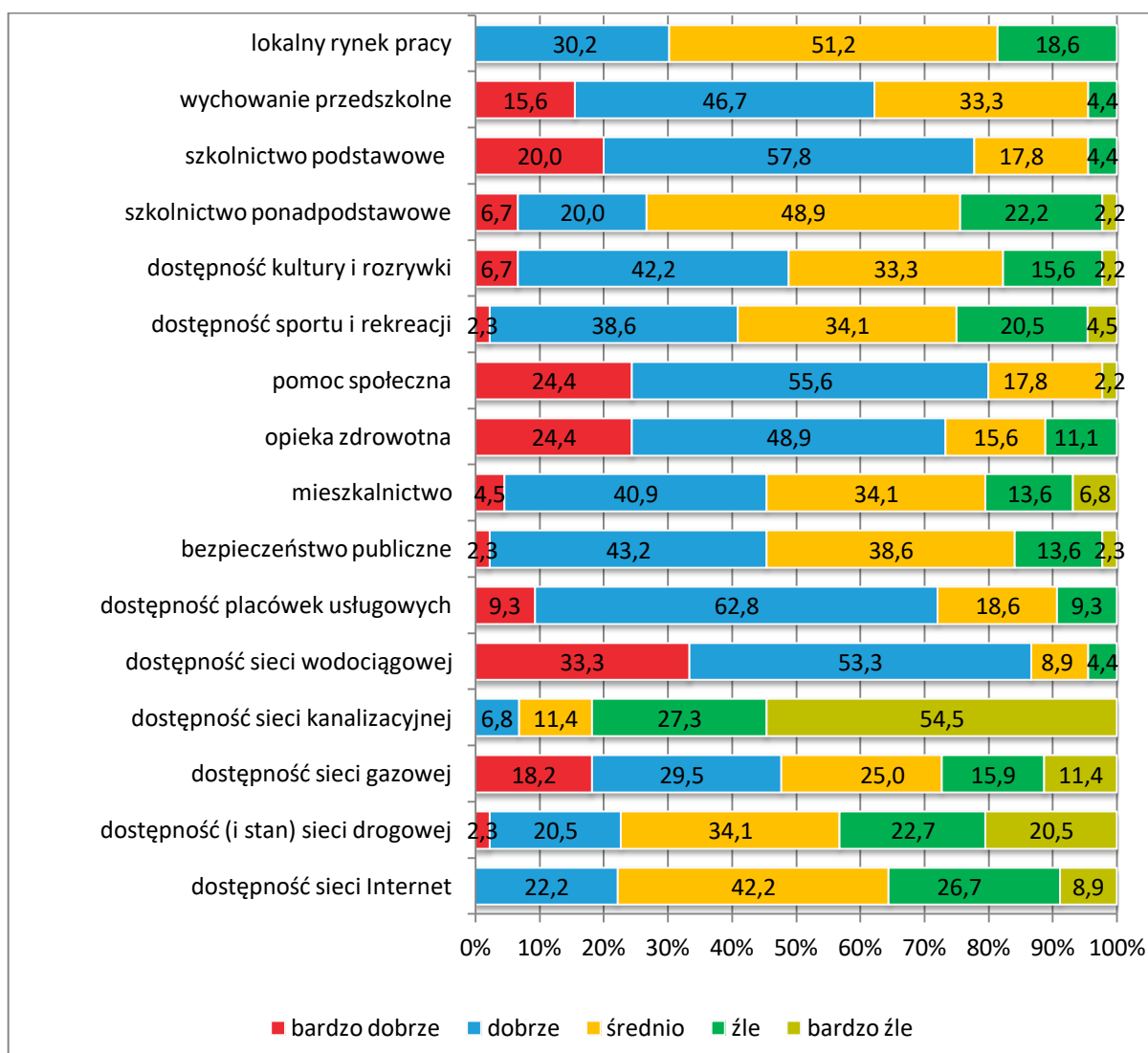
2. RODZINA I DZIECKO W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy sytuacji rodziny i dziecka w gminie przeprowadzono również badania ankietowe wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Badania te posłużyły m.in. ocenie warunków życia w gminie, identyfikacji występujących na jej terenie problemów społecznych, wskazaniu grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz poznaniu istotnych z punktu widzenia niniejszego Programu opinii na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego, negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży, a także propozycji działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji rodzin niewydolnych wychowawczo.

Do analizy przedłożono w sumie 45 wypełnionych anonimowo ankiet. Odpowiedzi na pytanie o warunki życia w gminie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Warunki życia w gminie

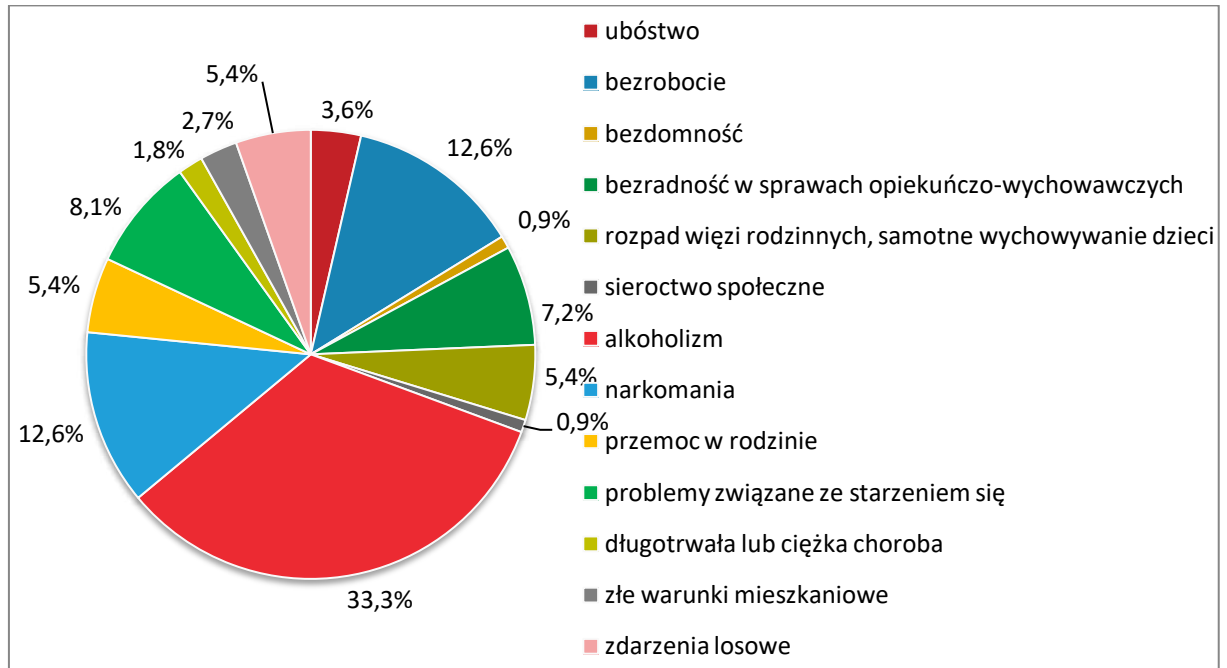
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najwyżej ocenili dostępność sieci wodociągowej (łącznie 86,6% ocen dobrych i bardzo dobrych), pomoc społeczną (łącznie 80% ocen dobrych i bardzo dobrych), dostęp do szkolnictwa podstawowego (w sumie 77,8% ocen dobrych i bardzo dobrych), opieki zdrowotnej (w sumie 73,3% ocen dobrych i bardzo dobrych) i placówek usługowych (łącznie 72,1% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili dostępność sieci kanalizacyjnej (w sumie 81,8% ocen bardzo złych i złych), a także dostępność (i stan) sieci drogowej (łącznie 43,2% ocen złych i bardzo złych) oraz dostęp do sieci Internet (w sumie 35,6% ocen złych i bardzo złych).

Kolejny wykres przedstawia odpowiedzi badanych na pytanie o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy.

Wykres 2. Problemy najczęściej dotykające rodziny zamieszkujące w gminie

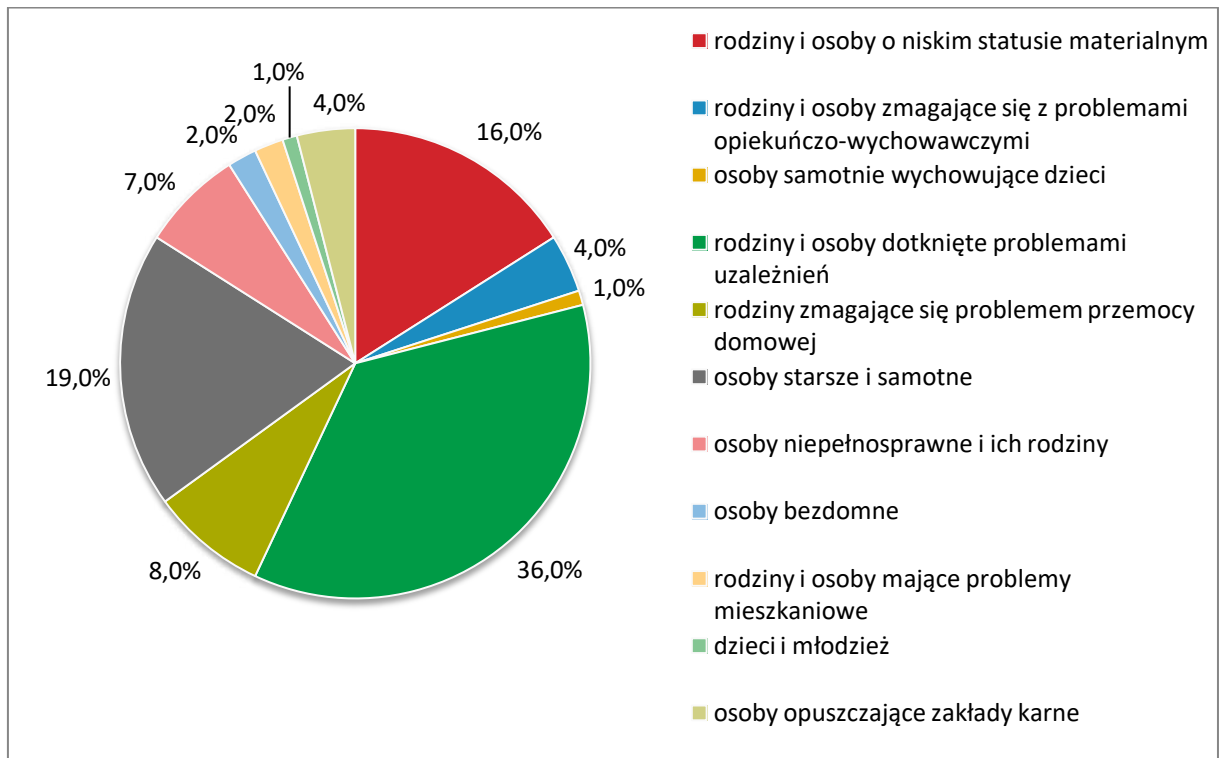

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli alkoholizm (33,3%), a także bezrobocie, narkomania (po 12,6%), problemy związane ze starzeniem się (8,1%), bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz zaniedbanie dzieci (7,2%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

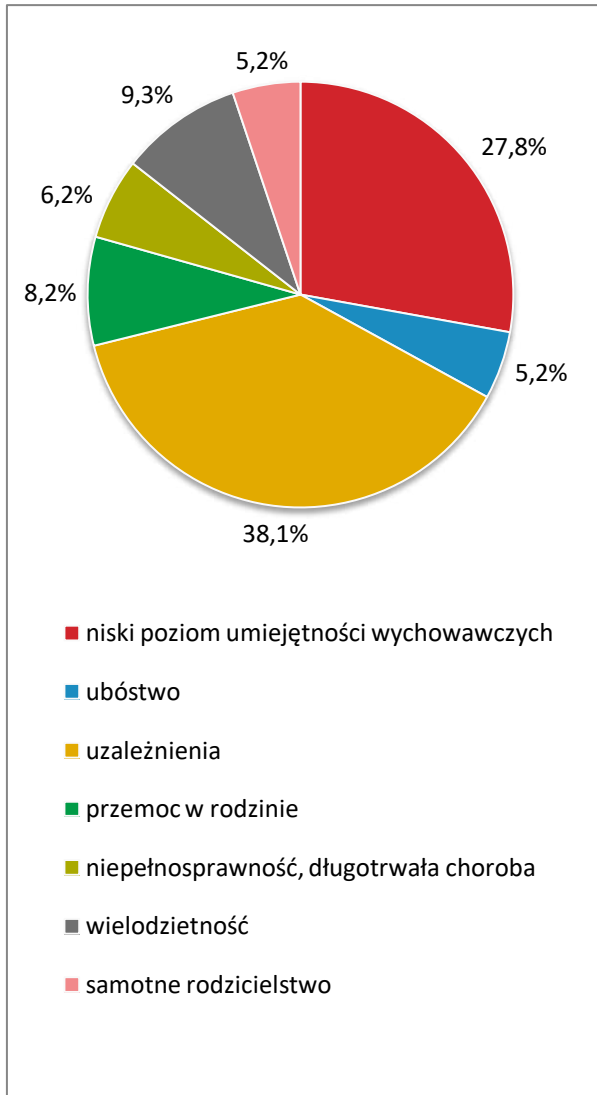
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (36%).

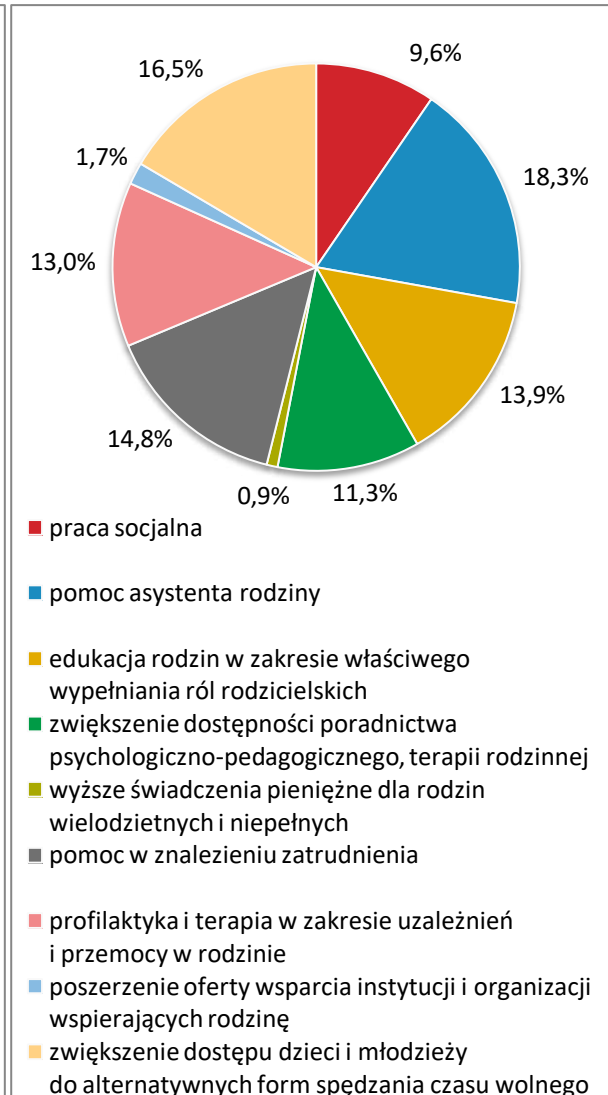
Zdaniem respondentów wykluczeniem społecznym zagrożone są również osoby starsze i samotne (19%) oraz rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (16%).

Na poniższych wykresach przedstawiono odpowiedzi respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz wskazane przez nich działania, które przyniosłyby największą skuteczność w zapobieganiu i rozwiązywaniu tego problemu.

Wykres 4. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 5. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

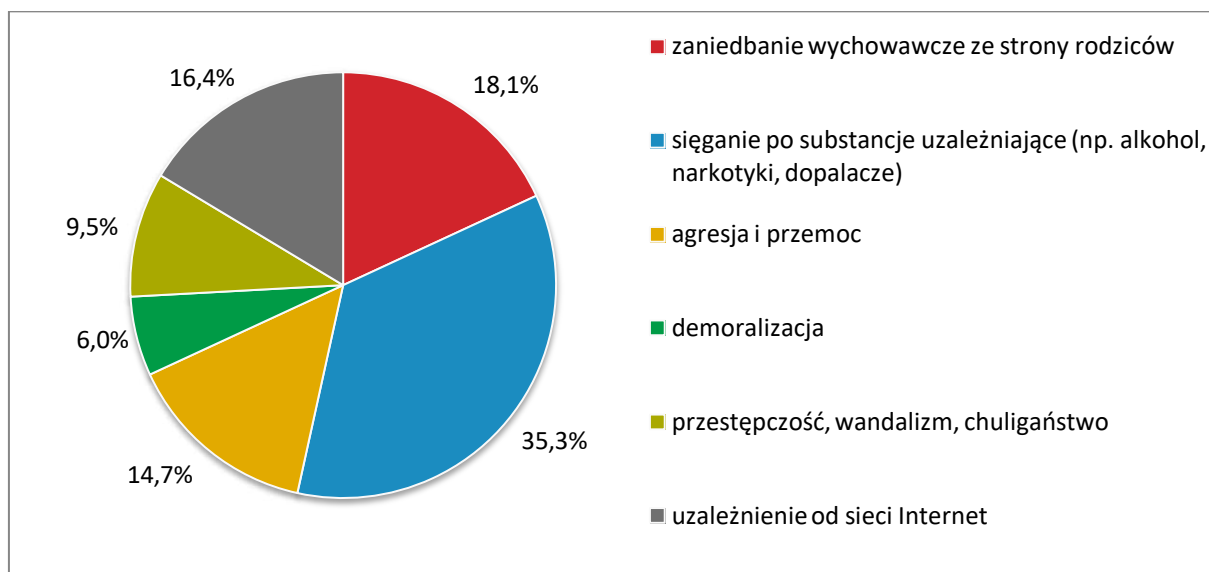
W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (38,1%) oraz niski poziom umiejętności wychowawczych (27,8%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny (18,3%), zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (16,5%), udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (14,8%), edukowanie

rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (13,9%) oraz prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (13%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6. Negatywne zjawiska społeczne, na które narażone są dzieci i młodzież w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (35,3%), zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (18,1%), uzależnienie od sieci Internet (16,4%) oraz agresja i przemoc (14,7%).

3. POMOC I WSPARCIE RODZINY I DZIECKA W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ

Główną instytucją, która świadczy w gminie pomoc i wsparcie rodzinom i dzieciom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni. Prowadząc działalność w tym zakresie realizuje on zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu

rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne.

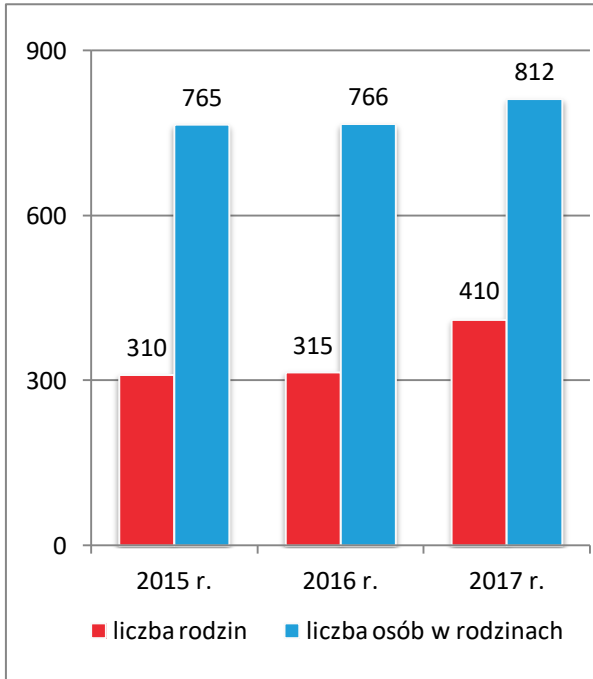
W 2017 roku liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy, była znacznie wyższa niż w latach 2015-2016 (310 w 2015 r., 315 w 2016 r., 410 w 2017 r.), podobnie jak liczba osób przebywających w tych rodzinach (765 w 2015 r., 766 w 2016 r., 812 w 2017 r.).

W 2017 roku, w porównaniu z latami poprzednimi, mniejsza była również liczba rodzin, którym przyznano świadczenie (222 w 2015 r., 227 w 2016 r., 187 w 2017 r.), podobnie jak liczba osób przebywających w tych rodzinach (583 w 2015 r., 590 w 2016 r., 486 w 2017 r.). Spadła również liczba rodzin, którym przyznano świadczenie pieniężne (192 w 2015 r., 193 w 2016 r., 153 w 2017 r.), oraz liczba osób przebywających w tych rodzinach (472 w 2015 r., 457 w 2016 r., 340 w 2017 r.). Jednocześnie systematycznie zmniejszała się liczba rodzin i osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne (z odpowiednio 79 i 344 w 2015 r. do 70 i 292 w 2017 r.).

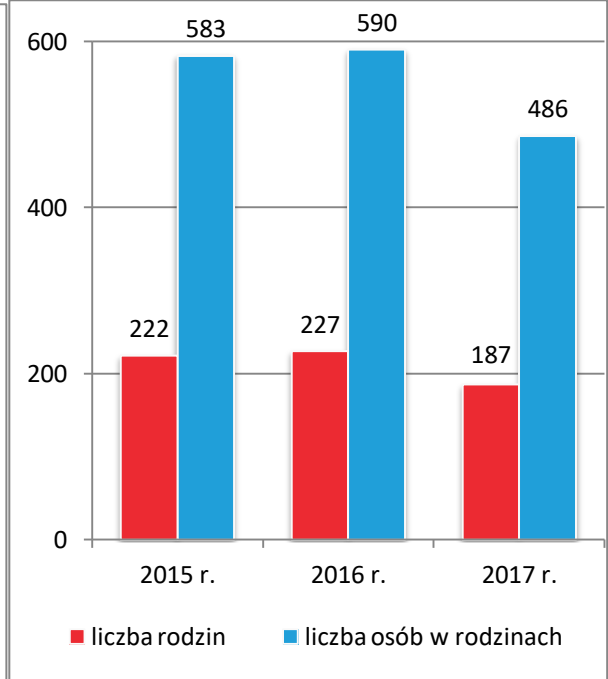
W gronie odbiorców wsparcia udzielanego przez GOPS-u, największe grupy stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym (149 w 2015 r., 238 w 2016 r., 168 w 2017 r.) oraz osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej (225 w 2015 r., 202 w 2016 r., 151 w 2017 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 7. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, z którymi w latach 2015-2017 przeprowadzono wywiad środowiskowy

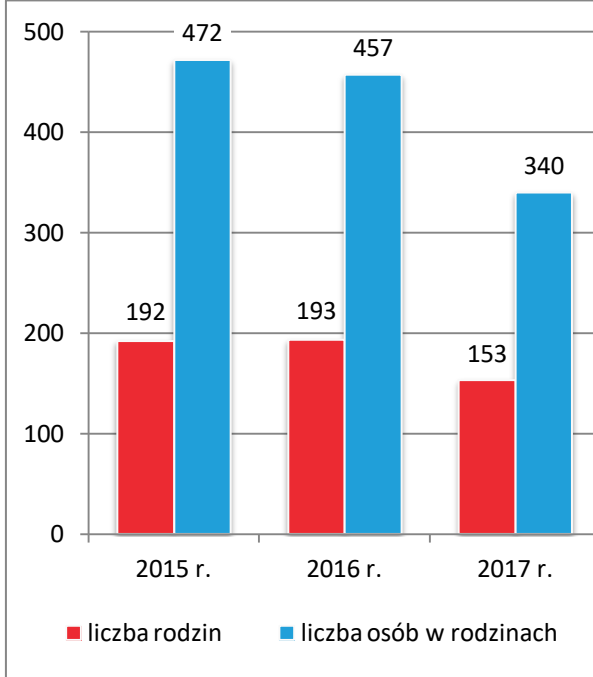

Wykres 8. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie

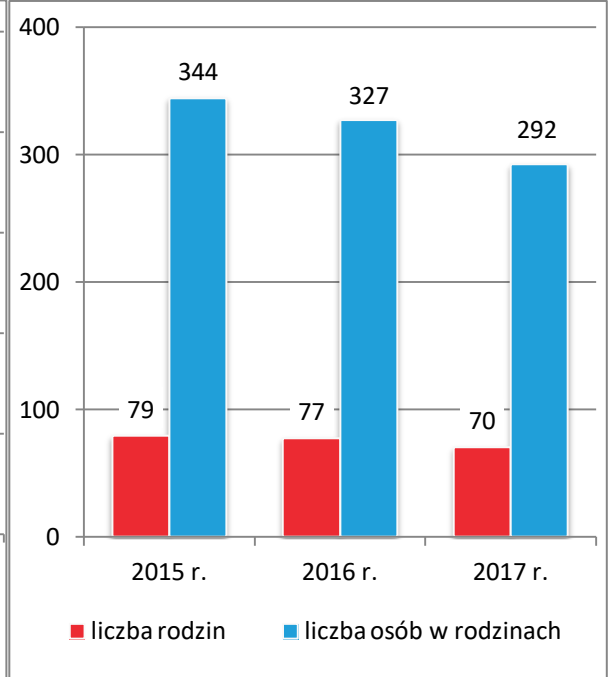

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

Wykres 9. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie pieniężne

Wykres 10. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

Biorąc pod uwagę strukturę rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u, najliczniejsze grupy w latach 2015-2017 stanowiły rodziny jednoosobowe. Wśród rodzin z dziećmi dominowały rodziny z dwojgiem dzieci, w gronie rodzin niepełnych – rodziny z jednym dzieckiem, a wśród rodzin emerytów i rencistów rodziny jednoosobowe. Dane szczegółowe na ten temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2015-2017

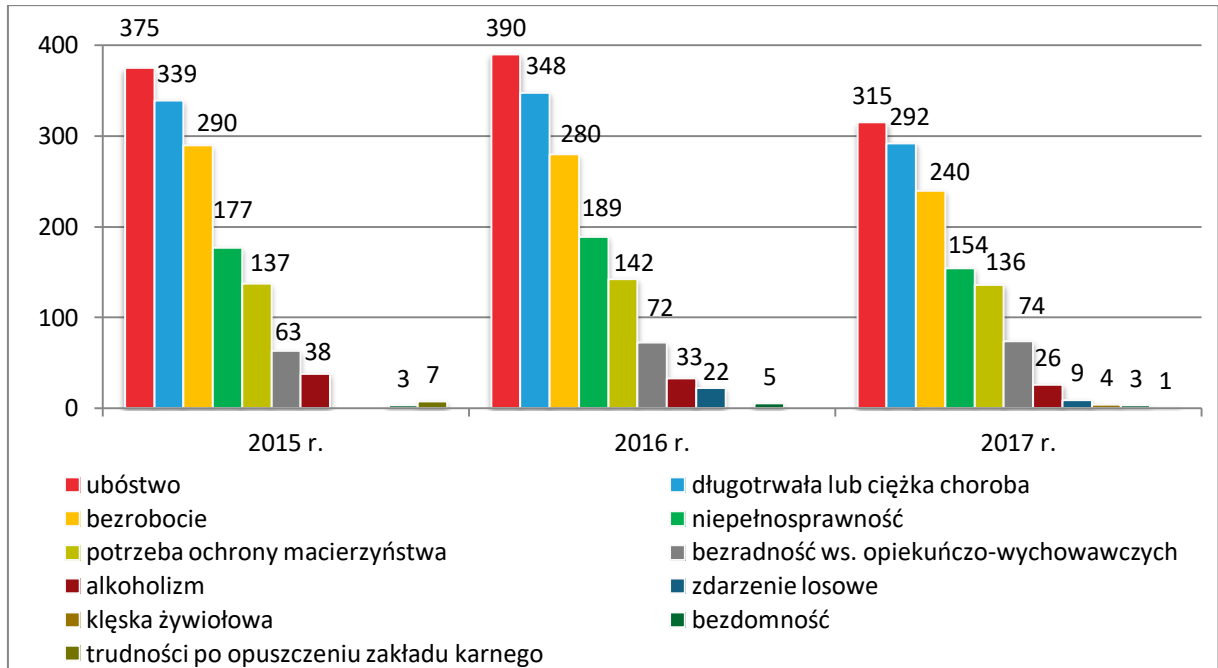
typy rodzin		liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
		2015 r.	2016 r.	2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
rodziny ogółem		221	257	221	583	663	586
o liczbie osób:	1	88	106	89	88	106	89
	2	38	40	37	76	80	74
	3	31	40	25	93	120	75
	4	26	29	26	104	116	104
	5	21	26	25	105	130	125
	6 i więcej	17	16	19	117	111	119
w tym: rodziny z dziećmi ogółem		73	78	62	321	340	283
o liczbie dzieci:	1	20	22	14	57	64	40
	2	22	23	19	89	94	78
	3	18	19	16	86	91	74
	4	6	7	7	37	38	43
	5	1	2	1	6	13	7
	6	3	2	1	21	15	7
	7 i więcej	3	3	4	25	25	34
rodziny niepełne ogółem		34	31	27	113	101	82
o liczbie dzieci:	1	15	16	14	33	36	30
	2	8	5	5	25	15	15
	3	5	6	5	21	23	19
	4 i więcej	6	4	3	34	27	18
rodziny emerytów i rencistów ogółem		33	42	28	71	74	43
o liczbie osób:	1	17	25	18	17	25	18
	2	8	10	8	16	20	16
	3	3	3	1	9	9	3
	4 i więcej	5	4	1	29	20	6

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2015-2017 dominującymi powodami przyznawania świadczeń pomocy społecznej były ogólnie rozumiane ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie. Liczne grupy stanowiły również rodziny dotknięte niepełnosprawnością i wymagające ochrony macierzyństwa.

Dane szczegółowe na temat powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2017 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

W 2017 roku, w stosunku do lat 2015-2016, zmniejszyła się liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u z głównych powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, tj. ubóstwa (375 w 2015 r., 390 w 2016 r., 315 w 2017 r.), długotrwałej lub ciężkiej choroby (339 w 2015 r., 348 w 2016 r., 292 w 2017 r.), bezrobocia (290 w 2015 r., 280 w 2016 r., 240 w 2017 r.), a także alkoholizmu (38 w 2015 r., 33 w 2016 r., 26 w 2017 r.).

Jednocześnie zwiększyła się liczba odbiorców pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (z 63 w 2015 r. do 74 w 2017 r.), a na zbliżonym poziomie pozostawała liczba świadczeniobiorców wymagających ochrony macierzyństwa (137 w 2015 r., 142 w 2016 r. i 136 w 2017 r.).

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2015-2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2015-2017

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2015 r.	2016 r.	2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
pieniężne	zasiłek stały	31	35	38	312	376	328
	zasiłek okresowy	134	128	89	725	631	517
	zasiłek celowy	111	110	93	X	X	X
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	65	65	73	139	182	206
niepieniężne	posiłek	178	163	134	18.473	16.887	15.630
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	178	163	134	18.473	16.887	15.630
	schronienie	0	0	1	0	0	52
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	1	0	0	1
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	6	5	5	64	53	38
usługi	usługi opiekuńcze	4	4	6	3.450	3.536	3.518
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	0	0	0	X	X	X
	praca socjalna	62*	75*	62*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0	0	0	X	X	X
	kontrakt socjalny	0	0	0	X	X	X
indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielanymi formami pomocy w latach 2015-2017 były zasiłek okresowy i celowy. Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania

lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. W analizowanym okresie liczba osób, które z niego skorzystały systematycznie malała (ze 134 w 2015 r. do 89 w 2017 roku).

Zasiłek celowy jest natomiast przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych w 2017 roku była mniejsza niż w latach 2015-2016 (111 w 2015 r., 110 w 2016 r. i 93 w 2017 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2015-2017 liczba osób objętych posiłkiem stale zmniejszała się (ze 178 w 2015 r. do 134 w 2017 r.).

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Prowadzoną w gminie pracę socjalną realizowano poprzez wizyty i odwiedziny w środowiskach, aktywizację zawodową, motywowanie do podjęcia i utrzymania pracy, reprezentowanie interesów klientów w instytucjach, pomoc w wypełnianiu dokumentów w celu uzyskania przysługujących uprawnień i świadczeń, m.in. z ZUS, KRUS, PCPR. Pracownicy socjalni w ramach realizowanej pracy socjalnej udostępniali druki, udzielali informacji i pomagali klientom wypełniać i kompletować wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności oraz dokumenty niezbędne do ustalenia niezdolności do pracy. Praca socjalna dotyczyła również łagodzenia konfliktów rodzinnych, udzielania wskazówek dotyczących racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi i prowadzenia gospodarstwa domowego. Pracownicy socjalni organizowali zbiórki odzieży, obuwia, mebli

i sprzętu domowego dla osób i rodzin pozostających w trudnej sytuacji, prowadzili rekrutację dzieci na bezpłatne kolonie oraz współpracowali z rodzinami w zakresie zapewnienia odpowiedniego wyposażenia dla dzieci.

W analizowanym okresie Ośrodek realizował także zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, zatrudniając asystenta rodziny. Podejmował on działania skierowane zarówno do rodziców, jak i dzieci z rodzin objętych opieką, zajmując się m.in. pedagogizacją rodziców dotyczącą prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi, działaniami na rzecz odbudowy więzi rodzinnych oraz poradnictwem i treningami w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego.

Gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej. W latach 2015-2017 wydatki na ten cel rosły z roku na rok (z 7.920 zł w 2015 r. do 27.994 zł w 2017 r.). W 2015 roku w pieczy zastępczej przebywało 2 dzieci z gminy, rok później 6 dzieci, a w 2017 roku 7 dzieci, w tym 6 w rodzinach zastępczych i 1 w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W analizowanym okresie GOPS realizował też zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników. W 2015 roku Zespół prowadził 10 nowych procedur „Niebieskie Karty”, a także kontynuował procedury podjęte w latach wcześniejszych, rok później prowadził 2 procedury, a w 2017 roku 14 procedur.

W latach 2015-2017 w gminie wypłacano stypendia szkolne i zasiłki szkolne. Najczęściej wsparcie te kierowane jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. dotkniętych bezrobociem, i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. W latach 2015-2017 liczba osób objętych tą formą pomocy ulegała wahaniom (103 w 2015 r., 125 w 2016 r., 104 w 2017 r.)

W gminie realizowany jest także rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Realizacją zajmuje się GOPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny. W 2017 roku wydano 32 karty, w tym 11 dla rodziców i 21 dla dzieci.

W 2016 roku GOPS w Zawoni rozpoczął realizację zadania wynikającego z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. W 2016 roku przyznano świadczenia dla 454

rodzin, a liczba wypłacanych świadczeń wyniosła 6.221. Z kolei w 2017 roku liczba rodzin, którym przyznano świadczenie, wzrosła do 510, a liczba wypłacanych świadczeń do 8.278.

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2016-2017 ogólna liczba udzielonych świadczeń była wyższa niż w 2015 roku (11.134 w 2015 r., 11.857 w 2016 r., 11.716 w 2017 r.). Liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków ulegała wahaniom (8.835 w 2015 r., 9.334 w 2016 r., 8.977 w 2017 r.), z kolei liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych zwiększała się z roku na rok (z 1.690 w 2015 r. do 1.816 w 2017 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2015-2017

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	7.653	8.319	8.203
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	1.679	1.690	1.857
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	278	291	306
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
liczba świadczeń	0	X	X
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	97	164	146
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	41	55	39
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	X	177	224
ogółem			
liczba świadczeń	9.748	10.696	10.775
zasiłek dla opiekunów			
liczba świadczeń	360	300	226

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

W analizowanym okresie Ośrodek przyznawał również zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2015-2017 GOPS wypłacił odpowiednio 360, 300 i 226 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 187.235, 155.532 i 117.520 zł.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy GOPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. W latach 2015-2017 liczba tych składek zwiększała się z roku na rok (423 w 2015 r., 553 w 2016 r., 562 w 2017 r.), podobnie jak ich wartość (94.469 zł w 2015 r., 116.822 zł w 2016 r., 126.815 zł w 2017 r.).

Kolejną formę pomocy udzielanej przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2015-2017 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była na zbliżonym poziomie (36 w 2015 r., 32 w 2016 r., 37 w 2017 r.), a liczba wypłaconych świadczeń zmniejszała się z roku na rok (z 606 w 2015 r. do 499 w 2017 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2015-2017

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	36	32	37
liczba wypłaconych świadczeń	606	589	499
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	204.550	196.394	172.477

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

W latach 2015-2016 w gminie wypłacano także dodatki mieszkaniowe, nie wypłacano natomiast dodatków energetycznych. Dane szczegółowe na temat przyznanych dodatków mieszkaniowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2015-2017

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	5	2	0
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	7	3	0
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	7.179	2.303	0

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni.

4. ANALIZA SWOT

Przeprowadzona na potrzeby niniejszego dokumentu analiza SWOT posłużyła identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu wspierania rodziny oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwoliła oszacować potencjał, jakim gmina dysponuje w tym obszarze oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom rodzin i dzieci mieszkających na jej terenie.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ wsparcie ze strony asystenta rodziny ▪ odpowiednia dostępność szkolnictwa podstawowego; dobre wyposażenie szkół ▪ działalność Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki ▪ dostępność hali sportowej ▪ dobrze rozwinięta sieć świetlic wiejskich ▪ duża dostępność terenów pod budownictwo jednorodzinne ▪ skoordynowane działania instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież ▪ funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ podejmowanie działań przez Gminną 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego ▪ brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ brak opieki nad dziećmi do lat 3. ▪ niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej ▪ niedostatecznie rozwinięta oferta edukacyjna szkół (także oferta pozalekcyjna) ▪ brak animatorów kulturalno-oświatowych ▪ zbyt mała liczba boisk sportowych ▪ słabo wyposażone obiekty kulturalne i miejsca rekreacji (place zabaw, świetlice wiejskie) ▪ brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (zgodnych z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)

<p>Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespół Interdyscyplinarny</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podejmowanie wśród dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjno-szkoleniowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ upowszechnianie wśród rodzin dotkniętych bezrobociem ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży; podejmowanie z nimi współpracy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak możliwości kontynuowania w gminie nauki na poziomie szkolnictwa średniego ▪ niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki medycznej ▪ deficyt wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży ▪ niedostateczny dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej ▪ brak grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy w rodzinie ▪ ograniczone możliwości podjęcia zatrudnienia na terenie gminy ▪ zbyt niska skuteczność działań podejmowanych na rzecz bezrobotnych ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych ▪ trudności z dojazdem do pracy z powodu niewystarczająco rozwiniętej komunikacji zbiorowej
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dalsze wsparcie ze strony asystenta rodziny ▪ zmniejszenie skali wykluczenia społecznego dzięki Programowi „Rodzina 500+” ▪ tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, ▪ rozwijanie oferty kulturalnej oraz infrastruktury sportowej i rekreacyjnej ▪ udział w programach i projektach skierowanych do rodzin, dzieci i młodzieży; możliwość pozyskania 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców ▪ kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym ▪ osłabienie więzi rodzinnych i rozpad rodzin m.in. w związku z wyjazdem jednego z rodziców do pracy za granicę ▪ rozpad więzi społecznych ▪ rosnące zagrożenie uzależnieniami i przemocą, w tym wśród dzieci i młodzieży ▪ dalszy odpływ ludzi młodych, wykształconych do jednostek miejskich

<p>na nie środków zewnętrznych</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ poszerzenie zasobów mieszkań komunalnych, w tym socjalnych ▪ propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu ▪ wzrost świadomości społecznej, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ współpraca specjalistów z różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ rosnące zainteresowanie zdrowym stylem życia ▪ utworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ dalsze pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny (m.in. z MRPiPS) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zbyt niska liczba osób wyleczonych z uzależnień; długi czas oczekiwania na leczenie odwykowe ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ coraz większa dostępność alkoholu i innych środków psychoaktywnych ▪ nowe rodzaje uzależnień (od sieci Internet, gier komputerowych, telefonu komórkowego – fonoholizm) ▪ wzrost liczby osób wymagających, z powodu przemocy w rodzinie, interwencji oraz podjęcia działań interdyscyplinarnych i korekcyjno-edukacyjnych ▪ złe wzorce społeczne, m.in. przyzwolenie społeczne na nadużywanie alkoholu ▪ skomplikowana procedura aplikowania o środki unijne ▪ bierna i roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej ▪ uzależnienie części mieszkańców od pomocy społecznej ▪ występowanie dysfunkcji rodzinnych i społecznych
---	---

5. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ RODZINY I DZIECKA

W gminie Zawonia oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują podmioty działające na rzecz rodziny i dziecka. Poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zawoni oraz gminnymi placówkami oświatowymi, Zespołem Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej i Gminnym Ośrodkiem Kultury i Biblioteką, są to: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawoni, Punkt Konsultacyjny związany z profilaktyką uzależnień oraz przemocy w rodzinie w Zawoni, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Trzebnicy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Trzebnicy, Sąd Rejonowy w Trzebnicy, Poradnia Rodzinna w Trzebnicy,

Kuratorium Oświaty we Wrocławiu, Komenda Powiatowa Policji w Trzebnicy oraz Powiatowy Urząd Pracy w Trzebnicy.

Mieszkańcy korzystają również ze wsparcia lokalnych parafii, podejmujących działania na rzecz rodziny, m.in. poprzez propagowanie pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny oraz organizacji pozarządowych oferujących zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, upowszechniających działalność sportową, rekreacyjną i kulturalną.

Dane szczegółowe na temat podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty działające na rzecz rodziny i dziecka w gminie

nazwa i adres podmiotu	charakterystyka działania
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni , ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia.	Praca socjalna, świadczenia pieniężne, pomoc rzeczowa, usługi, pomoc w zakresie żywienia, posiłki w szkole, wsparcie asystenta rodziny, pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym (stypendia), przyznawanie Karty Dużej Rodziny.
Zespół Szkół w Zawoni , ul. Szkolna 26, 55-106 Zawonia.	Działalność profilaktyczna i wychowawcza, realizacja szkolnych programów profilaktycznych, edukacyjnych, wychowawczych, zajęcia integracyjne, warsztaty, wsparcie pedagogiczne dla rodziców (konsultacje) i dzieci, organizowanie czasu wolnego (zajęcia pozalekcyjne, wycieczki).
Szkoła Podstawowa w Czeszowie , ul. M. Konopnickiej 18, 55-106 Zawonia.	
Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka w Zawoni , ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz propagowanie działalności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawoni , ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia.	Profilaktyczna działalność informacyjna i edukacyjna w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień; zapewnienie dostępu do specjalistycznych form wsparcia, m.in. poprzez Punkt Konsultacyjny (terapia uzależnień), wspieranie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych.
Punkt Konsultacyjny związany z profilaktyką uzależnień oraz przemocy w rodzinie w Zawoni , ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia	
Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie , ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia.	Integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji w zakresie rozwiązywania problemów przemocy w rodzinie, profilaktyczna działalność informacyjna i edukacyjna, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy, prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Trzebnicy , ul. T. Kościuszki 10, 55-100 Trzebnica.	Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom umieszczanym poza rodziną biologiczną, udzielanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze, finansowanie turnusów rehabilitacyjnych.
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Trzebnicy , ul. Nowa 1, 55-100 Trzebnica.	Poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne i logopedyczne, pomoc w rozwiązywaniu problemów, wydawanie opinii i orzeczeń.
Sąd Rejonowy w Trzebnicy, Wydział Rodzinny i Nieletnich, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej , ul. Parkowa 4, 55-100 Trzebnica.	Orzekanie z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, wykonywanie zadań o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związanym z wykonywaniem orzeczeń sądu.
Poradnia Rodzinna przy Rzymsko-Katolickiej Parafii pw. św. Bartłomieja Ap. i św. Jadwigi w Trzebnicy , ul. Jana Pawła II 3, 55-100 Trzebnica.	Poradnictwo i terapia rodzinna.
Komenda Powiatowa Policji w Trzebnicy , ul. W. Bochenka 8, 55-100 Trzebnica.	Zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom zamieszkującym na terenie gminy Zawonia; działalność prewencyjna w rodzinach oraz wobec dysfunkcyjnych zachowań dzieci i młodzieży; przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom.
Powiatowy Urząd Pracy w Trzebnicy , ul. T. Kościuszki 10, 55-100 Trzebnica.	Wspieranie rodzin w zakresie pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, prac interwencyjnych oraz szkoleń.
Organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego	Zagospodarowanie czasu wolnego i promowanie aktywności dzieci i młodzieży poprzez propagowanie działalności sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej.
Parafie z terenu Gminy Zawonia	Wspieranie działań podejmowanych na rzecz rodziny oraz upowszechnianie pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Starostwo Powiatowe w Trzebnicy.

III. CELE I ZADANIA

Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zawonia na lata 2019-2021 jest **udzielanie kompleksowej pomocy rodzinom zamieszkującym na terenie gminy poprzez tworzenie optymalnych warunków umożliwiających wychowywanie dzieci w rodzinach biologicznych oraz wspieranie rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze**. Do celów operacyjnych zaliczono:

1. Podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny oraz promowanie jej prawidłowego modelu.
2. Wspieranie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej.
3. Zaspokajanie potrzeb zdrowotnych rodziny oraz zapewnienie jej bezpieczeństwa publicznego.
4. Wspieranie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
5. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej oraz umożliwienie im powrotu do rodzin biologicznych.

Osiągnięcie tak sformułowanych celu głównego i celów operacyjnych wymaga wdrożenia wyznaczonych zadań. Zostały one ujęte w przedstawionym poniżej w formie zestawień tabelarycznych harmonogramie, w którym uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, czas ich wdrożenia oraz wskaźniki monitoringowe.

Cel operacyjny 1. Podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny oraz promowanie jej prawidłowego modelu			
zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Doskonalenie form pracy socjalnej z rodziną	GOPS	2019-2021	liczba osób objętych pracą socjalną
2. Dalsze zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny	GOPS	2019-2021	liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych opieką
3. Ustanawianie, w razie potrzeby, rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji	GOPS	2019-2021	liczba rodzin wspierających oraz liczba rodzin przez nie wspieranych

opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń			
4. Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji, treningu umiejętności wychowawczych, terapii rodzinnej i mediacji	GOPS, GKRPA, Punkt Konsultacyjny, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, organizacje pozarządowe	2019-2021	liczba osób objętych poszczególnymi formami wsparcia, w tym poradnictwem specjalistycznym
5. Tworzenie grup wsparcia dla rodzin, w tym samopomocowych dla osób samotnie wychowujących dzieci	GOPS, organizacje pozarządowe	2019-2021	liczba grup wsparcia oraz liczba osób w nich uczestniczących
6. Wzmacnianie więzi rodzinnych, m.in. poprzez organizowanie środowiskowych imprez integracyjnych	Urząd Gminy, GOPS, placówki oświatowe i GOKiB, jednostki sportowo-rekreacyjne	2019-2021	liczba imprez oraz liczba osób w nich uczestniczących
7. Wspieranie interdyscyplinarne rodzin oraz zapewnienie dostępu do szkoleń dla osób mających świadczyć wsparcie interdyscyplinarne	GOPS, GKRPA, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe, zakład opieki zdrowotnej, Policja, Sąd Rejonowy, organizacje pozarządowe	2019-2021	liczba powołanych grup roboczych oraz liczba rodzin objętych wsparciem Interdyscyplinarnym, liczba szkoleń oraz liczba osób w nich uczestniczących
8. Opracowywanie i realizowanie środowiskowych programów i projektów na rzecz rodzin, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych,	Jednostki organizacyjne gminy, w tym GOPS i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	2019-2021	liczba programów i projektów oraz liczba osób nimi objętych

Cel operacyjny 2. Wspieranie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej			
zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Udzielanie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom ubogim	GOPS	2019-2021	liczba udzielonych świadczeń oraz liczba osób nimi objętych
2. Upowszechnianie wśród rodzin dotkniętych bezrobociem ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach i zatrudnieniu socjalnym	Urząd Gminy, GOPS, Powiatowy Urząd Pracy	2019-2021	liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych różnymi formami wsparcia
3. Udzielanie wsparcia dzieciom z rodzin ubogich, m.in. organizowanie dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, zapewnienie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego	GOPS, Urząd Gminy, placówki oświatowe, GOKiB, jednostki sportowo-rekreacyjne, organizacje pozarządowe	2019-2021	liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem
4. Rozwijanie w gminie mieszkalnictwa komunalnego, w tym socjalnego	Urząd Gminy	2019-2021	liczba mieszkań komunalnych, w tym socjalnych

Cel operacyjny 3. Zaspakajanie potrzeb zdrowotnych rodziny oraz zapewnienie jej bezpieczeństwa publicznego			
zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Promowanie zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej	Urząd Gminy, GOPS, GKRPA, zakład opieki zdrowotnej, placówki oświatowe	2019-2021	liczba przedsięwzięć z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej oraz liczba programów zdrowotnych
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki medycznej oraz zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego	Urząd Gminy, zakład opieki zdrowotnej	2019-2021	liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi
3. Zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin z dziećmi dotkniętymi niepełnosprawnością, w tym w formie poradnictwa i rehabilitacji	GOPS, Urząd Gminy, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	2019-2021	liczba rodzin objętych poradnictwem oraz liczba osób objętych rehabilitacją
4. Monitorowanie rodzin zagrożonych i dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz podejmowanie działań zgodnie z uchwalonymi programami w tym zakresie	Urząd Gminy, GOPS, GKRPA, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Policja	2019-2021	liczba rodzin objętych monitoringiem, liczba rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz liczba osób objętych wsparciem
5. Prowadzenie działań profilaktyczno-informacyjnych i edukacyjnych z zakresu zapobiegania przestępczości	Urząd Gminy, Policja, placówki oświatowe,	2019-2021	liczba przedsięwzięć profilaktyczno-informacyjnych i edukacyjnych

6. Patrołowanie i wizytowanie miejsc publicznych oraz poprawianie bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych	Urząd Gminy, Policja	2019-2021	stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze
--	----------------------	-----------	---

Cel operacyjny 4.

Wspieranie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania	Urząd Gminy, placówki oświatowe	2019-2021	liczba nauczycieli i pedagogów doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe oraz liczba doposażonych placówek oświatowych
2. Zapewnienie w gminie opieki nad dziećmi do lat 3 oraz zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej	Urząd Gminy, placówki przedszkolne	2019-2021	liczba dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych oraz objętych opieką żłobka
3. Organizowanie zajęć i spotkań profilaktyczno-wychowawczych i edukacyjnych oraz opracowywanie i realizowanie programów w tym zakresie	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe, Policja	2019-2021	liczba zajęć i spotkań oraz liczba osób w nich uczestniczących, liczba programów oraz liczba osób nimi objętych
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, dofinansowanie udziału w wycieczkach, kulturze,	Urząd Gminy, GOPS, placówki oświatowe, GOKiB, jednostki sportowo-rekreacyjne, wolontariusze	2019-2021	liczba przyznanych świadczeń oraz liczba osób objętych pomocą stypendialną i zasiłkami szkolnymi

<p>sporcie i rekreacji, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie pomocy materiałnej o charakterze socjalnym (stypendia, zasiłki szkolne)</p>			
<p>5. Zapewnienie dostępu do kształcenia dla dzieci niepełnosprawnych poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych, prowadzenie nauczania indywidualnego, likwidowanie barier architektonicznych, zapewnienie transportu i opieki w czasie przewozu do szkoły</p>	<p>Urząd Gminy, GOPS, placówki oświatowe, PCPR</p>	<p>2019- 2021</p>	<p>liczba grup i klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających, liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym, liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, liczba dzieci dowożonych do szkół</p>
<p>6. Wzbogacanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych</p>	<p>Urząd Gminy, GKRPA, placówki oświatowe, GOKiB, jednostki sportowo- rekreacyjne, organizacje pozarządowe</p>	<p>2019- 2021</p>	<p>liczba organizowanych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz liczba osób nimi objętych</p>
<p>7. Rozwijanie w gminie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego (w tym sportowo-rekreacyjnej) i zwiększenie jej bezpłatnej dostępności</p>	<p>Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy</p>	<p>2019- 2021</p>	<p>liczba nowych obiektów umożliwiających spędzanie czasu wolnego oraz liczba osób z nich korzystających</p>
<p>8. Upowszechnianie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży</p>	<p>Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, wolontariusze</p>	<p>2019- 2021</p>	<p>liczba wolontariuszy</p>

Cel operacyjny 5. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej oraz umożliwienie im powrotu do rodzin biologicznych			
zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej formie pieczy zastępczej	GOPS, PCPR	2019-2021	liczba osób umieszczonych w pieczy zastępczej oraz wysokość środków na pokrycie ich pobytu
2. Podejmowanie współpracy z rodziną biologiczną w zakresie opracowania planu pracy zbieżnego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej	GOPS, PCPR	2019-2021	liczba opracowanych planów pracy oraz liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych
3. Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	GOPS, PCPR	2019-2021	liczba podmiotów współpracujących na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej

IV. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zawonia na lata 2019-2021 są:

1. rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Zawonia:
  - mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
  - niewydolne wychowawczo, wykazujące bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i niezaradne życiowo;
  - dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki;
2. kobiety w ciąży i ich rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz kobiety w sytuacji niepowodzeń położniczych, rodziny dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, powstałą w okresie prenatalnym rozwoju dziecka lub w czasie porodu;
3. przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

V. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zawonia na lata 2019-2021 będzie finansowana:

- ze środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- z programów rządowych z zakresu wspierania rodziny,
- środków pozabudżetowych

Na realizację Programu w 2019 roku przewidziano w budżecie m.in. następujące środki finansowe: Rozdział 85504 – Wspieranie rodziny: 171.575 zł. w tym:

- Asystent rodziny: 51.575 zł,
- Piecza zastępcza: 120.000 zł.

Wysokość środków finansowych na realizację Programu w latach 2020-2021 zostanie ujęta w przyjmowanej corocznie uchwale budżetowej Rady Gminy.

VI. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zawonia na lata 2019-2021 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Monitoring Programu, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji na temat realizowanych bądź zrealizowanych już zadań, będzie prowadzony corocznie. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych zadań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring Programu dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jego ewaluacji, która dotyczy oceny efektów wdrożenia wyznaczonych zadań.

Informacja na temat wdrożenia Programu będzie zawarta w rocznym sprawozdaniu z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, które, zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Wójt Gminy składa Radzie Gminy i przedstawia wraz z potrzebami związanymi z realizacją ww. zadań w terminie do 31 marca każdego roku.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Zasoby ankietowanych placówek oświatowych	6
Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2015-2017	17
Tabela 3. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2015-2017.....	19
Tabela 4. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2015-2017	22
Tabela 5. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2015-2017	23
Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2015-2017.....	24
Tabela 7. Podmioty działające na rzecz rodziny i dziecka w gminie	27

Wykresy:

Wykres 1. Warunki życia w gminie	10
Wykres 2. Problemy najczęściej dotykające rodziny zamieszkujące w gminie	11
Wykres 3. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	12
Wykres 4. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie	13
Wykres 5. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?	13
Wykres 6. Negatywne zjawiska społeczne, na które narażone są dzieci i młodzież w gminie	14
Wykres 7. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, z którymi w latach 2015-2017 przeprowadzono wywiad środowiskowy	16
Wykres 8. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie	16
Wykres 9. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie pieniężne	16
Wykres 10. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2015-2017 przyznano świadczenie niepieniężne.....	16
Wykres 11. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2017 (liczba osób w rodzinach)	18